

Кіян Олена,

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри кримінального права та
інших кримінально-правових дисциплін
Миколаївського інституту права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. В дослідженні наведено узагальнення наукових задач, що виявляються у визначенні адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Розкрито зміст діянь публічної адміністрації у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності, їх законодавчо визначені функції у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: адміністративна процедура, експорт, зовнішньоекономічна діяльність, імпорт, публічна адміністрація.

Аннотация. В исследовании проведено обобщение научных задач, проявляющихся в определении административно-правового регулирования внешнеэкономической деятельности.

Раскрыто содержание действий публичной администрации в сфере административно-правового регулирования внешнеэкономической деятельности, административно-правовой статус субъектов публичной администрации, совершающих административно-правовое регулирование внешнеэкономической деятельности, их законодательно определенные функции в сфере административно-правового регулирования внешнеэкономической деятельности.

Ключевые слова: административная процедура, экспорт, внешнеэкономическая деятельность, импорт, публичная администрация.

Summary. The paper presents a generalization of scientific problems that manifest themselves in the definition of administrative and legal regulation of foreign economic activity.

Public administration activities in the field of maintenance of administrative and legal regulation of foreign economic activity, administrative and legal status of public administration entities who commit administrative and legal regulation of foreign economic activity, their legally defined functions in the sphere of administrative and legal regulation of foreign economic activity have been exposed.

Key words: administrative procedure, export expansion, external economic activities, import, public administration.

Вступ

Зовнішньоекономічна діяльність є необхідною складовою для функціонування сучасного суспільства в умовах глобалізації. Жодна держава не може існувати ізольовано. Виходячи з географічних, геологічних, історичних, економічних та соціальних чинників кожна держава має свої переваги в міжнародному розподілі виробництва товарів і надання послуг, які спрямовуються в інші країни. Такий обмін товарами, послугами, фінансами і технологіями є корисним для всіх держав і в кінцевому результаті – для кожної людини незалежно

від громадянства (підданства), адже експортуються (імпортуються) завжди кращі товари. Іншими словами, у процесі зовнішньоекономічної діяльності здійснюється соціальний прогрес, що забезпечує розвиток держав, груп людей та майже кожної людини індивідуально. Не є винятком у цьому процесі й Україна. Особливо це стає актуальним для вітчизняного суспільства після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, положення якої потрібно практично реалізовувати.

Провідне місце в реалізації зовнішньоекономічної діяльності належить публічній адміністрації, яка надає адміністративні послуги суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, забезпечуючи всім їм рівні можливості у здійсненні такої діяльності та захищаючи публічний інтерес держави і суспільства в цілому.

Адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності досліджували такі учені як Л. Андрущенко, К. Бережна, І. Бондаренко, Г. Виноградова, В. Галуцько, Є. Додін, Ю. Грошовик, О. Дорошева, Е. Зінь, А. Іванський, Т. Коломoeць, Т. Корнева, А. Лавренчук, М. Маренич, В. Мачуський, Д. Минюк, В. Олефір, М. Пазуха, О. Петлюченко, Л. Пісьмаченко, О. Світличний, Л. Сенченко, О. Стеценко, А. Ткаченко, В. Чайковська та ін. Проте вони приділяли увагу лише окремим аспектам адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Аналізована нами проблема не була предметом цілеспрямованого дослідження: вони розкрили окремі аспекти в цій сфері, приділяючи увагу більш вузьким, широким чи суміжним правовідносинам.

Необхідність визначення конкретних питань адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності обумовлює актуальність обраної теми.

Мета даного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України і досягнень адміністративно-правової науки, узагальнення юридичної практики визначити концептуальні положення адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності й на цій основі визначити шляхи підвищення практичної реалізації положень чинного законодавства стосовно адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час здійснення публічною адміністрацією адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

§ 1. Зовнішньоекономічна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання

Адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності базується на вагомій науковій базі, положеннях теорії держави і права, конституційного, адміністративного, фінансового, міжнародного права, а також загальної і спеціальної економічної теорії.

Україна перебуває на порозі позитивних змін щодо повноцінної інтеграції з Європейським Союзом [36]. Одним з основних завдань у цьому напрямку є перегляд методологічних засад адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності на всіх етапах її здійснення, що пов'язано з вирішенням низки проблем відносно регулювання зовнішньоекономічних відносин, невідкладне вирішення яких призведе до збалансованості економіки та рівноваги на внутрішньому ринку; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці держави; створення оптимальних умов для залучення економіки України до світового поділу праці; наближення соціально-економічного розвитку до рівня розвинених держав; розробки дієвого механізму захисту економічних інтересів країни в зовнішній торгівлі [34].

Відповідно до Закону України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність» зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [23].

На думку вчених-економістів, сучасна система управління зовнішньоекономічною діяльністю охоплює широке коло об'єктів і може бути загалом охарактеризована і розбита на розділи (сегменти) з використанням низки критеріїв і аналітичних ознак [33].

Найважливішими аналітичними ознаками системи управління зовнішньоекономічною діяльністю є поділ зазначеної системи на національне управління та багатостороннє регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно до цього управління зовнішньоекономічною діяльністю можна подати у вигляді макроекономічної та світогосподарської її частин [33].

Зовнішньоекономічне управління на національному і світогосподарському рівнях охоплює такі галузі і процеси економічного життя: імпорт і експорт (зокрема методи, види та форми операцій щодо їх здійснення); валютні ринки, об'єкти, механізми та інструменти валютного регулювання; іноземні інвестиції та інвестиційні інституції; вільні економічні зони; міжнародні фінансові організації (зокрема напрямки й умови діяльності); міжнародні товарні ринки (товарні біржі, товарні аукціони, торги, ярмарки, виставки).

На прикладі суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – юридичних осіб можна стверджувати, що управління зовнішньоекономічною діяльністю включає: розроблення ринкової стратегії підприємств різних видів і форм власності; проведення маркетингових досліджень на зовнішньому ринку; укладання та виконання міжнародного контракту в комерційній діяльності; ціноутворення на зовнішньому ринку; засоби, кошти і форми платежів у міжнародних розрахунках; облік зовнішньоекономічних операцій (експорт та імпорт товарів); забезпечення транспортування вантажів у зовнішній торгівлі; страховий захист вітчизняних і зарубіжних учасників різноманітних форм міжнародного співробітництва [2; 33].

Межі адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності визначаються сферою предмета галузі адміністративного права, до складових якого належать: широке коло суспільних відносин між суб'єктами та об'єктами публічного управління (іншими словами, завжди одним із невід'ємних учасників адміністративно-правових відносин постає суб'єкт публічної адміністрації); основною метою діяльності суб'єктів публічної адміністрації є забезпечення прав і свобод людини та громадянина, нормального функціонування громадянського суспільства та держави; адміністративно-правові відносини є переважно управлінськими (виконавчо-розпорядчими); однією зі складових є внутрішньоорганізаційна діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, передусім та її частина, що здійснюється у правовій формі; невід'ємною складовою є засоби відповідальності суб'єктів публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність; можливість застосування органами виконавчої влади (їх посадовими особами) заходів адміністративного примусу та адміністративної відповідальності [7, с. 22–23].

Відповідно до Закону України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність» до видів зовнішньоекономічної діяльності належать: експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили; надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності; наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі; міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами у випадках, передбачених законами України; кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності; створення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності банківських, кредитних і страхових установ за межами України; спільна підприємницька діяльність між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності; підприємницька діяльність на території України, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності; аналогічна діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України; організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібно-ї торгівлі на території України за іноземну валюту; операції з придбання, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах і на міжбанківському валютному ринку [23].

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється з метою забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, зокрема зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України; створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється Україною як державою в особі її органів в межах їх компетенції; недержавними органами управління економікою (товарними, фондовими, валютними біржами, торговельними палатами, асоціаціями, спілками та іншими організаціями координаційного типу), що діють на підставі їх статутних документів; самими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності на підставі відповідних координаційних угод, що укладаються між ними.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється за допомогою законів України; передбачених законодавством України актів тарифного і нетарифного регулювання, які видаються державними органами України в межах їх компетенції; економічних заходів оперативного регулювання (валютно-фінансового, кредитного та іншого) у межах законів України; рішень недержавних органів управління економікою, які приймаються за їх статутними документами в межах законів України; угод, що укладаються між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та не суперечать законам України [7, с. 23–24].

Межі адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності описуються суспільними відносинами, які виникають між суб'єктами публічного управління (Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна фіскальна служба, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі) та суб'єктами здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Основною метою діяльності суб'єктів публічної адміністрації є забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, зокрема зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн. Ці відносини є виключно публічними. Адміністративно-правові відносини у сфері зовнішньоекономічної діяльності деякою мірою є виконавчорозпорядчими, коли суб'єкти публічної адміністрації мають право давати обов'язкові до виконання вказівки, а об'єкти управління зобов'язані виконувати їх законні розпорядження.

Адміністративно-правові відносини відображають вплив адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів та об'єктів публічного управління, через що між ними виникають сталі правові зв'язки публічновладного характеру. Іншими словами, адміністративно-правова норма містить абстрактну конструкцію адміністративно-правового відношення.

Сутність такої конструкції полягає в тому, що адміністративно-правова норма від імені держави визначає належну поведінку кожного зі своїх адресатів. Вона встановлює обов'язкові правила, за якими відбувається «спілкування». Ці правила формулюються у вигляді взаємних прав і обов'язків. На думку професора В. Галунька, адміністративно-правові відносини у вузькому

розумінні – це суспільні відносини, урегульовані нормами адміністративного права [1].

Що стосується широкого розуміння, то передусім звернемося до класичного розкриття цієї категорії А. Єлістратовим, який вважав, що норми адміністративного права регулюють публічноправові відносини у сфері внутрішнього державного управління [6, с. 41].

Адміністративно-правові норми врегульовують відносини між: 1) публічною адміністрацією та фізичними особами (громадянами, іноземцями, особами без громадянства); 2) публічною адміністрацією та юридичними особами, які не мають владного статусу, та фізичними особами зі спеціальним невідомим статусом (наприклад, фізичними особами-підприємцями); 3) між вищестоящими та нижчестоящими органами та посадовими особами публічної адміністрації. Тим самим, загальним для всіх видів адміністративно-правових відносин є те, що як мінімум однією зі сторін є суб'єкт публічної адміністрації, наділений народом України владною компетенцією.

Наступною провідною рисою адміністративно-правових відносин є їх правова природа. З домаганнями агентів влади, які спираються не на закон, а на особистий розсуд, ми не можемо рахуватися в адміністративному праві. Іншими словами, суспільні відносини, які спираються не на право, а на розсуд суб'єктів публічної адміністрації, не можуть вважатись адміністративно-правовими – вони, якщо не є протиправними, належать до предмета державного управління.

Наука адміністративного права вивчає публічні правовідносини. Нам уже відомо, що змістом відносин між представником публічної влади та об'єктами публічного управління завжди є публічний інтерес. Публічний характер досліджуваних правовідносин відрізняє адміністративне право від приватних галузей права, що досліджують приватні відносини окремих осіб між собою [1].

Професор В. Галунько вважає, що адміністративно-правові відносини характеризуються такими особливостями: 1) вони нерозривно пов'язані з адміністративно-правовими нормами, виникають і здійснюються на їх основі; 2) основною їх метою є забезпечення прав та свобод людини і громадянина, нормальне функціонування громадянського суспільства та держави; 3) вони врегульовують широке коло суспільних відносин між публічною адміністрацією та об'єктами публічного управління; 4) провідною рисою адміністративно-правових відносин є їх публічна природа, вони виникають з ініціативи будь-якої сторони, при цьому згода іншої сторони, як правило, не є обов'язковою; 5) адміністративно-правові відносини є переважно виконавчо-розпорядчими: у вузькому розумінні суб'єкти публічного управління наділені владною компетенцією, а об'єкти зобов'язані виконувати їх законні вимоги; поряд із цим за широкого підходу сторони адміністративно-правових відносин завжди мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки, які взаємопов'язані між собою: кожному суб'єктивному праву однієї сторони відповідає юридичний обов'язок іншої, і навпаки;

6) вони мають свідомо-вольовий характер, адже держава через видання відповідних адміністративно-правових норм виражає свою волю народу України, учасники цих відносин здійснюють своє волевиявлення, усвідомлюють значення своїх дій та можуть нести за них відповідальність; 7) адміністративно-правові відносини охороняються державою, яка сприяє здійсненню суб'єктивних публічних прав та юридичних обов'язків, а в разі правопорушення притягує винну особу до адміністративної чи іншої юридичної відповідальності; 8) не належать до адміністративно-правових відносин між публічною адміністрацією та об'єктами публічного управління, якщо вони не засновані на праві. Загальновизнано, що структура адміністративно-правових відносин характеризується взаємопов'язаністю всіх її складових компонентів, якими є суб'єкти, об'єкти, зміст правовідносин та юридичні факти [1].

Суб'єкти правовідносин – це учасники адміністративно-правових відносин, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки й наділені специфічними юридичними властивостями. Іншими словами, до суб'єктів адміністративно-правових відносин належать як суб'єкти публічної адміністрації, так і об'єкти публічного управління. Об'єкти правовідносин – це те, на що спрямовано інтереси суб'єктів, з приводу чого останні вступають в адміністративно-правові відносини. Між цими елементами існує нерозривний зв'язок. Суб'єкти адміністративно-правових відносин вступають у них з метою задоволення своїх інтересів і потреб, які опосередковують об'єкти адміністративно-правових відносин. Виникнення в суб'єктів взаємних прав і обов'язків можливе лише на підставі настання певних юридичних умов юридичних фактів, закріплених у гіпотезах адміністративно-правових норм [1].

Суб'єкти завжди вступають у правові відносини заради задоволення різних матеріальних, економічних, культурних, політичних або інших інтересів і потреб. Для досягнення цієї мети суб'єкти адміністративно-правових відносин здійснюють певні дії, спрямовані на досягнення корисного для них результату. Цей результат і є об'єктом адміністративно-правових відносин. Об'єктом адміністративно-правових відносин є те матеріальне або нематеріальне благо, на використання чи охорону якого спрямовано суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників адміністративно-правових відносин. Це блага матеріальні або нематеріальні, а також певні дії, заради яких суб'єкти вступають в адміністративно-правові відносини. Об'єктом адміністративно-правових відносин може бути все, що здатне служити здійсненню публічних інтересів. У цій ролі можуть бути права людини і громадянина, право власності й послуги інших осіб. Права людини і громадянина стають об'єктом адміністративного права, оскільки є природними; законодавець через Конституцію України та інші закони їх устатковує та визначає межі, в яких ними можна беззаперечно користуватися [1].

Отже, з викладеного можна зробити висновок, що зовнішньоекономічна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання – це сукупність різноманітних матеріальних благ (імпорт і експорт; валютні ринки, іноземні

інвестиції, міжнародні фінансові організації, міжнародні товарні ринки тощо), які становлять публічну цінність для громадян України та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, і діяння публічної адміністрації, пов'язані з реалізацією цих благ.

§ 2. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання

Адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється конкретними органами і посадовими особами публічної адміністрації. Як описувалося нами раніше, у межах адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності провідними суб'єктами публічного управління є Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна фіскальна служба, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі, відповідні громадські спілки і товариства.

У теорії адміністративного права під адміністративно-правовим статусом розуміють сукупність юридичних засобів, які характеризують місце і роль фізичної або юридичної особи в адміністративно-правових відносинах. Адміністративно-правовий статус особи характеризується сукупністю встановлених законодавством України суб'єктивних публічних прав і юридичних обов'язків в сукупності з обсягом і характером адміністративної правосуб'єктності й адміністративної відповідальності [1].

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [8].

В аналізованій нами сфері Кабінет Міністрів України вживає заходів до здійснення зовнішньоекономічної політики України; здійснює координацію діяльності міністерств, державних комітетів і відомств України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності; координує роботу торговельних представництв України в іноземних державах; приймає нормативні акти управління з питань зовнішньоекономічної діяльності; забезпечує складання платіжного балансу, зведеного валютного плану України; приймає рішення про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань шляхом запровадження режиму ліцензування [24].

Відповідно до Закону України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» основним обов'язком Кабінету Міністрів України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є організація і забезпечення провадження зовнішньоекономічної діяльності, митної справи, для виконання якого він має право забезпечувати проведення

зовнішньоекономічної політики України, здійснювати в межах, визначених законом, регулювання зовнішньоекономічної діяльності [24].

У цьому напрямку Кабінетом Міністрів України здійснюється активна робота, зокрема, постановою КМУ від 15.02.2002 № 155 затверджено Порядок реєстрації зовнішньоекономічних контрактів (договорів) на здійснення експортних операцій з металобрухтом [21]; постановою КМУ від 29.12.2007 № 1409 затверджено Порядок продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями [20]; постановою КМУ від 21.05.2012 № 428 затверджено Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності; постановою КМУ від 17.10.2013 № 764 визначено Порядок узгодження цін у контрольованих зовнішньоекономічних операціях, за результатами якого укладаються договори, що мають двосторонній або багатосторонній характер, для цілей трансфертного ціноутворення, визначено процедуру узгодження цін у контрольованих зовнішньоекономічних операціях, за результатами якого укладаються договори, що мають двосторонній або багатосторонній характер, для цілей трансфертного ціноутворення [19]; постановою КМУ від 26.09.2005 № 984 визначено Порядок поставок продукції в рамках Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про виробничу і науково-технічну кооперацію підприємств і організацій оборонних галузей промисловості; постановою КМУ від 06.06.2012 № 500 затверджено Порядок державного експортного контролю за проведенням переговорів, пов'язаних з укладенням зовнішньоекономічних договорів (контрактів) щодо здійснення експорту товарів [30] тощо.

З метою забезпечення належної організації реалізації завдань у сфері європейської інтеграції та виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС Урядом України створено Урядовий офіс з питань європейської інтеграції у складі Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Відповідно до затвердженого 13 серпня 2014 Кабінетом Міністрів України Положення про Урядовий офіс, на нього покладено завдання щодо координації діяльності органів виконавчої влади з розроблення та здійснення заходів, спрямованих на виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, інших міжнародних договорів України з питань європейської інтеграції і домовленостей між Україною та ЄС; планування, проведення моніторингу й оцінювання ефективності та результативності виконання завдань у сфері європейської інтеграції, зокрема з виконання Угоди; координації діяльності органів виконавчої влади з розроблення проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, спрямованих на виконання Угоди, інших міжнародних договорів України з питань європейської інтеграції та домовленостей між Україною та ЄС; удосконалення системи та механізмів координації діяльності органів виконавчої влади у сфері європейської інтеграції. На Урядовий офіс покладено функції секретаріатів Ради та Комітету асоціації між Україною та ЄС з Української Сторони. Урядовий офіс підпорядковується Прем'єр-міністру України, Віце-прем'єр-міністру

України, до компетенції якого віднесено питання європейської інтеграції, а також Міністру Кабінету Міністрів України. У структурі Урядового офісу створені 3 управління: стратегічного планування, аналітичного забезпечення, координації та моніторингу [37].

У цьому контексті вдалими є рішення Уряду України про запровадження інституту Торговельного представника України, який має стати основним адвокатом і прокурором українського бізнесу в тих країнах і стосовно тих компаній, які не будуть давати можливості українським суб'єктам ЗЕД розвиватися й експортувати продукцію за межі України. Під час розроблення зазначеного інституту було враховано досвід Сполучених Штатів Америки, де офіс торговельного представника є одним із ключових елементів зовнішньоекономічної політики.

Таким чином, адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності – це сукупність його обов'язків стосовно здійснення зовнішньоекономічної політики України, організації та забезпечення зовнішньоекономічної діяльності й митної справи, здійснення координації діяльності міністерств, державних комітетів і відомств України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення складання платіжного балансу, зведеного валютного плану України та прав здійснювати регулювання зовнішньоекономічної діяльності, координування роботи торговельних представництв України в іноземних державах, ухвалення нормативних актів управління з питань зовнішньоекономічної діяльності, ухвалення рішень про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань, запровадження при цьому режиму ліцензування.

Національний банк України як один з органів публічної адміністрації, що забезпечує адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснює зберігання і використання золотовалютного резерву України й інших державних коштовностей, які забезпечують платоспроможність України; представляє інтереси України у відносинах з центральними банками інших держав, міжнародними банками та іншими фінансово-кредитними установами та укладає відповідні міжбанківські угоди; регулює курс національної валюти України щодо грошових одиниць інших держав; здійснює облік і розрахунки за наданими і одержаними державними кредитами і позиками [26].

Відповідно до Закону України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV Національний банк України відповідно до законодавства про зовнішньоекономічну діяльність та систему валютного регулювання і валютного контролю має право контролювати та регулювати імпорт та експорт капіталу [26].

Національний банк України видає відповідні генеральні та індивідуальні ліцензії. Генеральні ліцензії видаються комерційним банкам та іншим кредитно-фінансовим установам України на здійснення валютних операцій, що не потребують індивідуальної ліцензії, на весь період дії режиму валютного регу-

лювання. Уповноважені банки та інші кредитно-фінансові установи, які одержали генеральну ліцензію Національного банку України на здійснення операцій, пов'язаних з торгівлею іноземною валютою, мають право відкривати на території України пункти обміну іноземних валют, зокрема на підставі агентських угод з іншими юридичними особами-резидентами. Індивідуальні ліцензії видаються резидентам і нерезидентам на здійснення разової валютної операції на період, необхідний для здійснення такої операції [4; 15].

Однією з важливих операцій, які здійснюються з іноземною валютою, є торгівля нею. Порядок її організації регулюється ст. 6 Декрету «Про систему валютного регулювання і валютного контролю». Відповідно до цієї статті торгівля іноземною валютою на території України резидентами і нерезидентами – юридичними особами здійснюється через уповноважені банки та інші кредитно-фінансові установи, що одержали ліцензію на торгівлю іноземною валютою Національного банку України, виключно на міжбанківському валютному ринку України. Структура міжбанківського валютного ринку, а також порядок та умови торгівлі на ньому іноземною валютою визначаються Національним банком України [4; 15].

Велике значення при здійсненні валютних операцій мають валютні (обмінні) курси іноземних валют, виражені у валюті України, курси валютних цінностей, виражені в іноземних валютах, а також у розрахункових (клірингових) одиницях. Зазначені курси встановлюються Національним банком України за погодженням з Кабінетом Міністрів України. Законодавством України передбачена звітність про валютні операції. Порядок, види, форми і терміни подання звітності резидентами і нерезидентами про їх валютні операції визначаються Національним банком України за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, з урахуванням чинного законодавства України. Несвоєчасне подання, приховування або перекручення звітності про валютні операції тягне за собою юридичну відповідальність. У ст. 16 Декрету «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» зазначено, що порушення валютного законодавства тягне за собою адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством України [4; 29; 11; 18; 14].

Вагомим правом Національного банку України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є валютні обмеження, адже стабілізація валютного курсу будь-якої національної грошової одиниці неможлива без здійснення заходів валютного контролю і валютних обмежень. Сутність валютних обмежень полягає в установленні певних меж щодо здійснення різних операцій з валютними цінностями при міжнародних платежах; інвестуванні; купівлі-продажу валюти; ввезенні, вивезенні, переказуванні або пересиланні валютних цінностей у країну чи за її межі тощо. Ці обмеження є законодавчою та адміністративною регламентацією за допомогою лімітування, ліцензування чи навіть заборони проведення вказаних операцій. Валютний

контроль – це контроль дотримання валютного законодавства, за порушення якого передбачається відповідальність головним чином у вигляді штрафів і позбавлення ліцензій. Сутність валютного контролю полягає в забезпеченні дотримання валютного законодавства, а основне завдання – у недопущенні незаконного відпливу капіталу з держави за кордон. Об'єктом валютного контролю є валютні операції за участю резидентів і нерезидентів. Основний орган валютного контролю – Національний банк України [3].

Провідним суб'єктом публічної адміністрації, який здійснює адміністративно-правове регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України як центральний орган виконавчої влади з питань економічної політики у цій сфері, що забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності виходу на зовнішній ринок, координацію їх зовнішньоекономічної діяльності, зокрема відповідно до міжнародних договорів України; здійснює контроль за додержанням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності чинних законів України та умов міжнародних договорів України; проводить антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні розслідування [25].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 Мінекономрозвитку є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну зовнішньоекономічну політику [12].

Мінекономрозвитку у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності зобов'язане:

- здійснювати аналіз ефективності зовнішньої торгівлі промисловою продукцією з урахуванням кон'юнктурних змін на світовому ринку, розробляти рекомендації для відповідних галузей промисловості щодо розвитку зовнішньоекономічних зв'язків [10];
- проводити моніторинг розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, аналізувати ефективність експорту та імпорту товарів (робіт, послуг), розробляти і забезпечувати здійснення заходів щодо розвитку та вдосконалення структури експорту та імпорту товарів (робіт, послуг), розробляти рекомендації для відповідних галузей економіки з урахуванням кон'юнктурних змін на світовому ринку [10];
- готувати пропозиції щодо забезпечення функціонування системи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, обліку (реєстрації) окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів), укладених суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України всіх форм власності, та здійснювати відповідні заходи [10];
- виявляти факти або загрози застосування органами іноземних держав, митними союзами чи економічними угрупованнями антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних захисних заходів щодо товарів походження з України, вживати заходів з метою захисту інтересів суб'єктів господарювання України в антидемпінгових, антисубсидійних та спеці-

- альних захисних розслідуваннях, що проводяться іноземними державами щодо української продукції [10];
- проводити розслідування з метою встановлення фактів дискримінаційних та/або недружніх дій з боку інших держав, митних союзів чи економічних угруповань щодо законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України [10];
 - забезпечувати взаємодію центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо розвитку двостороннього співробітництва з іноземними державами в економічній сфері [10];
 - координувати роботу, пов'язану з ініціюванням, підготовкою та реалізацією проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, проводити моніторинг виконання зазначених проектів, здійснювати методичне забезпечення зазначеної роботи [10; 12].

Крім того, в Постанові Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 визначено деякі права Мінекономрозвитку у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а саме:

- здійснювати контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог національного законодавства та положень міжнародних договорів України [10];
- вести облік іноземних компаній, які застосовують щодо України обмежувальну ділову практику або несумлінно виконують зобов'язання перед Україною та українськими партнерами;
- проводити антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні розслідування; контролювати здійснення експортно-імпортних операцій за участю іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстрованих у державах з пільговим режимом оподаткування [10];
- видавати висновки щодо продовження строків розрахунків в іноземній валюті в разі здійснення резидентом операцій за договорами виробничої кооперації, консигнації, комплексного будівництва, тендерної поставки, гарантійного обслуговування, поставки складних технічних виробів і товарів спеціального призначення [10; 12].

Для виконання зазначених завдань Мінекономрозвитку здійснюється активна робота, зокрема отримано конкретну підтримку від ЄС через сприяння інститутів Ради асоціації Україна – ЄС (органу, утвореному в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС). Головна мета, що стоїть перед українським Урядом і Міністерством зокрема, – створити для бізнесу, який працює в нашій країні, умови, подібні до наявних в Європейському Союзі.

Таким чином, адміністративно-правовий статус Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як провідного суб'єкта здійснення адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності характеризуються такими особливостями:

1. Головним завданням і метою Міністерства на сучасному етапі є створення сприятливих умов для заснування і розвитку бізнесу; ліквідація наявних неефективних і корумпованих систем державного управління; повне усунення адміністративних бар'єрів для ведення бізнесу; залучення до економічного розвитку масштабних іноземних інвестицій; максимальне використання можливостей для вільної торгівлі з країнами – учасницями Європейського Союзу.
2. Для виконання зазначеного Міністерство зобов'язане: координувати єдину зовнішньоекономічну політику щодо інтеграції економіки України у світову економіку, насамперед до стандартів ЄС та СОТ; реалізовувати механізм державної підтримки експорту; здійснювати аналіз розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, ефективності зовнішньої торгівлі, аналізувати ефективність експорту та імпорту товарів; виконувати регуляторні та реєстраційно-дозвільні функції; готувати пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази, забезпечувати адаптацію законодавства України до стандартів законодавства ЄС; забезпечувати представництво України в СОТ і відповідних структурах ЄС.
3. Міністерство має право: затверджувати правила торгівлі; здійснювати контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності встановленого порядку здійснення такої діяльності; проводити реєстрацію представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності; проводити розслідування з метою встановлення фактів дискримінаційних або недружніх дій з боку інших держав; контролювати проведення експортно-імпортних операцій; видавати разові індивідуальні дозволи; видавати висновки щодо продовження строків розрахунків в іноземній валюті; здійснювати ліцензування експорту, імпорту товарів (робіт, послуг); застосовувати до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальні санкції.

Таким чином, адміністративно-правовий статус Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як провідного суб'єкта здійснення адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності характеризується сукупністю завдань, обов'язків і прав щодо створення умов для заснування і розвитку бізнесу, усунення адміністративних бар'єрів, залучення іноземних інвестицій через виконання своїх зобов'язань щодо координації, аналізу, виконання регуляторних і реєстраційно-дозвільних функцій, затвердження правил торгівлі, з правом здійснення контролю, ліцензування експорту, імпорту товарів та застосовування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій.

Органи доходів і зборів (Державна фіскальна служба) здійснюють митний контроль в Україні [32]. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 Державна фіскальна служба України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності зобов'язана здійснювати ведення митної статистики та Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД); уживати заходів щодо захисту

прав інтелектуальної власності у процесі зовнішньоекономічної діяльності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів [17].

Також Служба має здійснювати контроль:

- за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності і громадянами встановленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України [5; 9; 22; 13; 17];
- за правильністю визначення митної вартості товарів відповідно до закону, а також за правильністю визначення країни походження та класифікації згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) товарів, що переміщуються через митний кордон України [5; 9; 22; 13; 17];
- за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства з питань державного контролю за міжнародною передачею товарів військового призначення та подвійного використання;
- за ціноутворенням під час операцій між пов'язаними особами та зовнішньоекономічних операцій з резидентами країн із низьким рівнем оподаткування [5; 22; 9; 13; 17; 15].

Вагомою складовою адміністративно-правового статусу посадових осіб Державної фіскальної служби України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності є повноваження щодо застосування адміністративно-господарських санкцій за правопорушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності як протиправної, винної (умисної чи необережної) дії чи бездіяльності, що заборонена міжнародними та національними нормами права. При цьому можуть бути порушені норми адміністративного права, а також норми, закладені в інших галузях правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності – господарському, цивільному, зовнішньоекономічному, транспортному, митному, екологічному, фітосанітарному тощо. Адміністративно-господарські правопорушення у сфері правових відносин при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності характеризуються суспільною небезпекою. Ці діяння завдають шкоди особі, групі осіб чи суспільству в цілому або несуть загрозу завдання такої шкоди, а також негативно впливають на інтереси того чи іншого учасника правових відносин у сфері зовнішньоекономічної діяльності [5; 22; 9; 13; 17; 15].

Таким чином, адміністративно-правовий статус Державної фіскальної служби у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності полягає в обов'язку проведення митної політики, протидії контрабанді, веденні митної статистики, вживанні заходів щодо захисту прав інтелектуальної власності у процесі зовнішньоекономічної діяльності та праві здійснювати контроль за дотриманням установленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; визначенні правильності митної вартості товарів і застосуванні адміністративно-господарських санкцій за правопорушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Антимонопольний комітет України здійснює контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства про захист економічної конкуренції. З цією метою він має право вносити до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування обов'язкові для розгляду подання щодо анулювання ліцензій, припинення операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства про захист економічної конкуренції; до органів виконавчої влади – обов'язкові для розгляду подання щодо анулювання ліцензій, припинення операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання у разі порушення ними законодавства про захист економічної конкуренції; вносити до органів виконавчої влади обов'язкові для розгляду подання щодо анулювання ліцензій, припинення операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства про захист економічної конкуренції [16].

Таким чином, адміністративно-правовий статус Антимонопольного комітету України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності полягає в його праві вносити пропозиції до різноманітних суб'єктів публічної адміністрації щодо анулювання ліцензій, припинення операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства про захист економічної конкуренції.

Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі здійснює оперативне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, приймає рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань і застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів; приймає рішення про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні чи недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань [16]. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі бере активну участь у захисті вітчизняних виробників від недобросовісної конкуренції з боку іноземних виробників продукції. Так, за останні роки у більш ніж 50 випадках вона приймала рішення про застосування остаточних антидемпінгових заходів щодо імпорту в Україну та понад 60 разів здійснювала порушення і проведення антидемпінгових та антисубсидійних розслідувань [28; 27; 38].

Таким чином, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі зобов'язана здійснювати оперативне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності та має право приймати рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань і про застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів та приймає рішення про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні чи недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань.

Торгово-промислова палата України відповідно до Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» – це недержавна неприбуткова самоврядна організація, яка на добровільних засадах об'єднує юридичних осіб і громадян України, зареєстрованих як підприємці, а також їх об'єднання [31].

Головне завдання Палати – створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, сприяння всебічному розвитку науково-технічних і торговельних зв'язків між українськими підприємцями та їх зарубіжними партнерами, представлення інтересів її членів з питань господарської діяльності як в Україні, так і за її межами. ТПП України виконує свої функції самостійно або через регіональні торгово-промислові палати, які діють в областях, місті Києві, а також через створені нею підприємства та інші організації, які вона об'єднує і діяльність яких координує [31].

Палати надають практичну допомогу підприємцям у проведенні торгово-економічних операцій на внутрішньому та зовнішньому ринках, сприяють розвитку експорту українських товарів і послуг, для чого надають своїм членам широкий спектр професійних послуг, зокрема консультаційних – з питань зовнішньої торгівлі та оцінювання ринків, проводять незалежну експертизу товарів, здійснюють оцінювання рухомого і нерухомого майна, нематеріальних активів, надають послуги зі штрихового кодування товарів, патентно-ліцензійні послуги, оформляють документацію з метою забезпечення захисту прав на інтелектуальну власність та ін. Палати надають українським та іноземним підприємцям ділову та юридичну інформацію, організовують семінари, конференції, виставки в Україні і за кордоном, забезпечують ділові переговори з економічних питань.

Торгово-промислова палата України і регіональні палати уповноважені Урядом видавати сертифікати про походження товарів і карнети АТА, надають послуги, пов'язані з виданням зазначених документів. ТПП України засвідчує обставини форс-мажору, а також торговельні та портові звичаї, заведені в Україні.

ТПП України веде Недержавний реєстр вітчизняних підприємств, фінансовий стан яких свідчить про їх надійність як партнерів у підприємницькій діяльності в Україні та за її межами. Реєстраційне свідоцтво, видане Палатою, підтверджує стабільний фінансовий стан підприємств, дає гарантію їх партнерам у тому, що таким підприємствам можна довіряти [35].

При ТПП України діють Міжнародний комерційний арбітражний суд, що отримав широке визнання у світі, Морська арбітражна комісія, Третейський арбітражний суд, Міжнародна академія фінансів та інвестицій. При Палаті функціонують галузеві комітети підприємців, які проводять незалежну експертизу нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку та зовнішньоекономічну діяльність, а також експертизу з питань, що стосуються прав та інтересів підприємців, готують від імені членів Палати пропозиції органам державної влади щодо їх удосконалення [35].

ТПП України є членом Міжнародної торгової палати і Всесвітньої федерації палат, Асоціації торгово-промислових палат Європи, Ділової ради Чорноморського економічного співтовариства, Асоціації ТПП Центральної Європейської Ініціативи. ТПП України має в 11 країнах світу своїх представників, підтримує

партнерські зв'язки з аналогічними національними та регіональними структурами майже у 90 країнах світу [31; 35].

Отже, адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності (Кабінет Міністрів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Національний банк України, Державна фіскальна служба України, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі, Торгово-промислова палата України), характеризується сукупністю їх обов'язків і прав щодо надання суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності адміністративних послуг, сприяння експорту продукції вітчизняного виробника, контролю за їх діяльністю, застосування адміністративно-господарських санкцій за порушення, проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань і застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів.

Висновки

1. Зовнішньоекономічна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання характеризується такими особливостями:

- межі адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності описуються суспільними відносинами, які виникають між суб'єктами публічного управління (Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна фіскальна служба, Антимонопольний комітет України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі) та суб'єктами здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- зовнішньоекономічна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання розкривається в контексті адміністративно-правових відносин, об'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян України, і діяння суб'єктів та об'єктів публічного управління, пов'язані з реалізацією цих благ;
- до матеріальних об'єктів адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності належать: імпорт і експорт; валютні ринки; іноземні інвестиції та інвестиційні інституції; вільні економічні зони; міжнародні фінансові організації; міжнародні товарні ринки (товарні біржі, товарні аукціони, торги, ярмарки, виставки);
- до діянь публічної адміністрації як об'єктів адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності належать: 1) публічне регулювання експорту та імпорту товарів, капіталів і робочої сили (зокрема методи, види та форми операцій щодо їх здійснення); 2) надання суб'єктами публічної адміністрації об'єктам зовнішньоекономічної діяльності України адміністративних послуг; 3) публічне сприяння науковій, науково-технічній, науково-виробничій, виробничій, на-

вчальній та іншій кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності; 4) створення умов для навчання та підготовки спеціалістів у цій сфері; 5) установа публічною адміністрацією підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами, кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності, операції з придбання, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах і на міжбанківському валютному ринку; 6) діяльність публічної адміністрації, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності.

2. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності – це сукупність його обов'язків щодо здійснення зовнішньоекономічної політики України; організації та забезпечення зовнішньоекономічної діяльності та митної справи; здійснення координації діяльності міністерств, державних комітетів і відомств України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності; забезпечення складання платіжного балансу, зведеного валютного плану України та прав здійснювати регулювання зовнішньоекономічної діяльності; координування роботи торговельних представництв України в іноземних державах; ухвалення нормативних актів управління з питань зовнішньоекономічної діяльності; ухвалення рішень про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань, запровадження при цьому режиму ліцензування.

3. Адміністративно-правовий статус Національного банку України у сфері зовнішньоекономічної діяльності полягає в системі його обов'язків, прав і можливості притягувати винних до адміністративної відповідальності за порушення валютних операцій. Обов'язки НБУ полягають у регулюванні курсу національної валюти України, здійсненні обліку і розрахунків за наданими й одержаними державними кредитами і позиками. Для виконання зазначеного Національний банк має право контролювати та регулювати імпорт та експорт капіталу, видавати генеральні та індивідуальні ліцензії на здійснення валютних операцій, представляти інтереси України у відносинах з центральними банками інших держав, укладати відповідні міжбанківські угоди, зобов'язувати експортерів продавати валютну виручку та притягувати винних у порушенні валютного регулювання до адміністративної відповідальності.

4. Головним завданням і метою Міністерства економічного розвитку і торгівлі України на сучасному етапі є створення відповідних умов для заснування і розвитку бізнесу; ліквідація наявних неефективних і корумпованих систем державного управління; повне усунення адміністративних бар'єрів для ведення бізнесу; залучення до економічного розвитку масштабних іноземних інвестицій; максимальне використання можливостей для вільної торгівлі з країнами-учасниками Європейського Союзу.

5. Адміністративно-правовий статус Державної фіскальної служби у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності полягає в обов'язку проведення митної політики, протидії контрабанді, ведення митної статистики, у вживанні заходів щодо захисту прав інтелектуальної власності у процесі зовнішньоекономічної діяльності та праві здійснювати контроль за дотриманням встановленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; за правильністю визначення митної вартості товарів і застосування адміністративно-господарських санкцій за правопорушення в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

6. Адміністративно-правовий статус Антимонопольного комітету України у сфері адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності полягає у його праві вносити пропозиції до різноманітних суб'єктів публічної адміністрації стосовно анулювання ліцензій, припинення операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства про захист економічної конкуренції.

7. Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі зобов'язана здійснювати оперативне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності та має право приймати рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань і застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, а також приймає рішення про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні чи недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: навчальний посібник / [Галунько В. В., Курило В. І., Короєд С. О. та ін.]; за ред. В. В. Галунька. – К.: Інститут публічного права, 2015. – Т. 1: Загальне адміністративне право. – 180 с. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=6Zl8CwAAQBAJ&pg=PA61&lpg=PA61&dq>.
2. Березовенко С. М. Сучасна система управління зовнішньоекономічною діяльністю: [Електронний ресурс] / С. М. Березовенко // UKRKNIGA. – 2014. – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/30/7/>.
3. Валютна політика та її форми. Валютні обмеження: [Електронний ресурс] // BUKLIB. – 2014. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/28350/>.
4. Галіцина Н. В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу / Н. В. Галіцина // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 163–177 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2010-4/10gnviar.pdf.
5. Державна фіскальна служба України: [Електронний ресурс] // Офіційний портал. – 2014. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>.
6. Елистратов А. И. Административное право: лекции / Аркадий Иванович Елистратов. – М.: Типография т-ва И. Д. Сытина, 1911. – 242 с.
7. Кіян О. В. Межі адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності / О. В. Кіян // Митна справа. – 2014. – № 4 (94) липень-серпень. – С. 21–26.
8. Конституція України від 28 червня 1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
9. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552.

10. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: [Електронний ресурс] // 2014. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
11. Національний банк України // BANK. – 2014. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
12. Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Постанова Кабінет Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 // Урядовий кур'єр від 24.09.2014. – № 175.
13. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
14. Правовий режим здійснення операцій з валютними цінностями: [Електронний ресурс] // BUKLIB. – 2014. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/29744/>.
15. Вправорушення як складова неправомірної дії в сфері зовнішньоекономічної діяльності: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://pidruchniki.com/16780914/ekonomika/pravoporushennya_skladova_nepravomirnoyi_diyi_sferi_zovnishnoekonomichnoyi_diyalnosti
16. Про Антимонопольний комітет України. Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – Ст. 472.
17. Про Державну фіскальну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // Урядовий кур'єр від 08.07.2014. – № 120.
18. Про затвердження Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України. Постанова Правління національного банку України від 29 грудня 2000 р. № 520 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 8. – С. 68.
19. Про затвердження Порядку попереднього узгодження цін у контрольованих операціях, за результатами якого укладаються договори, що мають односторонній, двосторонній та багатосторонній характер, для цілей трансфертного ціноутворення. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2015 р. № 504: [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2014. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/a#Find>.
20. Про затвердження Порядку продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2007 р. № 1409: [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2014. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/a#Find>.
21. Про затвердження Порядку реєстрації зовнішньоекономічних контрактів (договорів) на здійснення експортних операцій з металобрухтом. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 155: [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2014. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/a#Find>.
22. Про затвердження Узагальнюючого податкового роз'яснення щодо застосування норм статті 4 Закону України від 23.09.94 № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» у разі припинення зобов'язань за зовнішньоекономічними договорами шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог. Наказ Державної податкової адміністрації України від 03.08.06 № 450: [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України/ – 2014. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/nakazi/arhiv-nakaziv-dpa-ukraini/nakazi-za-2006-rik/29337.html>.
23. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
24. Про Кабінет Міністрів України. Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII // Голос України від 01.03.2014 – № 39.
25. Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Указ Президента України від 31 травня 2011 р. № 634/2011 // Урядовий кур'єр від 09.06.2011. – № 104.
26. Про національний банк України. Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV // Голос України від 22.06.1999.

27. Про порушення та проведення антидемпінгового розслідування щодо імпорту в Україну соди каустичної походженням з Російської Федерації. Повідомлення від 03 листопада 2014 р. Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] // НАУ. – 2014. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/>
28. Про порушення та проведення антисубсидійного розслідування щодо імпорту в Україну легкових автомобілів походженням з Російської Федерації. Повідомлення від 15 вересня 2014 р. Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] // НАУ. – 2014. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/>.
29. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті. Закон України від 23 вересня 1994 р. № 185/94-ВР // Голос України від 05.10.1994.
30. Про порядок поставок продукції в рамках Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про виробничу і науково-технічну кооперацію підприємств і організацій оборонних галузей промисловості. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2005 р. № 984: [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2014. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/a#Find>.
31. Про торгово-промислові палати в Україні. Закон України від 2 грудня 1997 р. № 671/97-ВР // Голос України від 05.01.1998.
32. Про утворення Державної фіскальної служби. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 // Урядовий кур'єр від 06.06.2014. – № 101.
33. Сучасні концепції зовнішньоекономічної діяльності: [Електронний ресурс] // Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навчальний посібник: [у двох частинах. частина 1] / [Кредісов А. І., Березовенко С. М., Биков Г. М., Волошин В. В., Мазуренко В. П., Расшивалов Д. П., Серажим В. І., Ступницький О. І., Тищенко А. М., Черняк З. С., Потапов І. Ю.]; за заг. ред. А. І. Кредісова. – К.: ВІРА-Р, 2002. – 552 с. – Режим доступу: <http://enbv.narod.ru/text/Econom/uzed/>.
34. Ткаченко А.М. Державне регулювання у сфері транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / А. М. Ткаченко; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – К., 2005. [Електронний ресурс] // <http://disser.com.ua/contents/33973.html>
35. ТПП України сьогодні: [Електронний ресурс] // Торгово-промислова палата України. – 2014. – Режим доступу: <http://www.ucci.org.ua/ua/about.shtml>.
36. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – 2014. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).
37. Урядовий офіс з питань європейської інтеграції: [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – 2014. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247716525&cat_id=223223535.
38. Цирфа Ю. Бізнесові лабіринти, або що заважає українським підприємцям швидко перейняти світові стандарти: [Електронний ресурс] / Юлія Цирфа // ВІСЬ. – 2014. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2014_17_8.